# Van vier naar één . . .

Ypenburg is dicht. Opnieuw is een hoofdstuk in de militaire geschiedenis afgesloten. Verbrekingen in de samenhang tussen eenheid en lokatie kwamen eerder voor en ze zullen steeds weer voorkomen: Den Haag verloor de „eigen" cavalerie, Leiden verloor de Koksschool, Den Bosch „zijn" wielrijders, Zuidlaren verliest zijn „eigen" bataljon en Rijswijk „zijn" vliegveld. Het hoort bij de gang der dingen dat veranderingen optreden. Zeker in tijden waarin de krijgsmacht nadrukkelijk in beweging is, ontstaan meer van dergelijke „verliezen".

Ypenburg is dicht. Leidt dát op een deel van het kamp tot steeds minder activiteit, tegelijkertijd worden op het zg. B-kamp allerlei bouwactiviteiten ontplooid. Daar ontstaat in hoog tempo een nieuw opleidingsinstituut. Dat zal begin 1992 onderdak bieden aan wat tot dan toe bekend stond als de Hogere Krijgsschool (HKS), de Marinestafschool (MSS), de Luchtmachtstafschool (LSS) en de Hogere Defensie-Leergangen (HDL). De laatste zijn bij velen beter bekend onder de oorspronkelijke naam: Tertiaire vorming. Deze vier instituten integreren; zij gaan op in één geheel.

Binnen de krijgsmacht zijn diverse voorbeelden van integratie binnen opleidingen te vinden: in het Opleidingscentrum Grond- en Luchtsteun (OCGLS) werken land- en luchtmacht samen aan opleidingen; aan de KMA worden cadetten van land- en luchtmacht opgeleid; ooit waren er zelfs adelborsten binnen de muren. Een vrij recent voorbeeld van integratie vormt de reeds genoemde Tertiaire vorming vanuit de Hogere Defensie-Leergangen. Deze leergang werd geïntroduceerd bij de herziening van het onderwijs aan de HKS in de periode 1983/85. Zij was, in haar eerste opzet, deel van de Hogere Militaire Vorming voor KL-officieren. De suggestie van de Chef van de Landmachtstaf ook officieren van andere krijgsmachtdelen en burgerpersoneel van vergelijkbaar niveau te laten deelnemen leidde tot een gewijzigde benadering en daarmee uiteindelijk tot een interservicecursus. Nu vormt deze leergang een vast bestanddeel in de opleidingssystematiek binnen de krijgsmacht. In 1985 opperde de secretaris-generaal — niet voor de eerste maal — de drie stafscholen te integreren. Wat toen nog een suggestie was, werd in de periode 1988/89 een gegeven; de minister van defensie besloot tot integratie en stelde vast dat Ypenburg de nieuwe lokatie zou worden.

In de achterliggende periode vonden talrijke discussies plaats over de wenselijkheid en de mogelijkheid tot integratie. De voorstanders wezen met name op de positieve effecten van bundeling van kennis, inzicht en ervaring. Hun vertrekpunt vormde — ruwweg gezegd — de gemeenschappelijkheid in de problemen die de krijgsmachtdelen de baas moesten worden. Alleen door nauwe onderlinge samenwerking zou de krijgsmacht in staat blijven de complexiteit te beheersen. Alleen door een „krijgsmachtbrede" vorming kon het noodzakelijke inzicht in elkaars mogelijkheden en beperkingen ontstaan. Slechts op basis van een dergelijk inzicht zou het totaalprodukt kwalitatief kunnen verbeteren. Uiteraard speelden ook meer wereldse baten: waar integratie speelt kan *overhead* worden gereduceerd en kunnen kosten worden bespaard. Ten slotte: de integratie gaf zicht op nieuwe faciliteiten voor het onderwijs.
Voor sommigen was en is de vanzelfsprekendheid minder evident. Het staat voor hen buiten kijf dat

de krijgsmachtdelen op grond van de eigen taak en geschiedenis een eigen cultuur en een eigen werkwijze kennen. Voor zover wordt voorbereid op het functioneren in het eigen krijgsmachtdeel moet dat eigene dan ook een rol spelen. Als tweede hindernis gelden verschillen in doel, aard, duur en populatie van de cursussen aan de diverse instituten. Elke cursus wordt veroorzaakt door een behoefte vanuit het eigen krijgsmachtdeel; hierbij zijn ook verschillen tussen de krijgsmachtdelen in loopbaan- en opleidingsbeleid van invloed.

In de jaren 1989 en 1990 is veel overleg gevoerd. De eerder genoemde en andere argumenten passeerden daarbij de revue. Zoals vaak bleek er een zekere waarheid in het bekende midden: de drie stafscholen kennen cursussen die specifiek op het functioneren in het eigen krijgsmachtdeel zijn gericht. In die cursussen dient integratie van middelen en niet van leerstof dominant te zijn. De drie stafscholen kennen ook elk een hogere vorming. In die vorming dient integratie in bredere zin met voorrang gestalte te krijgen. Deze bezinning op de realisatie van integratie in het onderwijs vormde uiteraard maar een van de talrijke aandachtpunten. Waar vier instituten met een eigen organisatie, een eigen wijze van functioneren, eigen rechtspositie, enz., samengaan verdienen vele facetten aandacht.

In 1992 gaat het gebeuren. Bezien wij de wereld om ons heen, dan was het een wijze beslissing. In het Golfconflict werd opnieuw duidelijk hoezeer het optreden van krijgsmachtdelen tot een integrale benadering dwingt. Ook de bezinning op de toekomst van de krijgsmacht in het kader van herstructurering en verkleining vraagt om personeel dat over de grenzen van het eigen krijgsmachtdeel kan kijken. In de Defensienota 1991 wordt over (verdere) integratie het volgende opgemerkt:

*De wijziging in de taken van de krijgsmacht, de herstructurering en de politiek-maatschappelijke ontwikkelingen zijn van grote betekenis voor het opleidingsbeleid van Defensie. Meer dan ooit is een flexibel stelsel vereist, dat snel en doelgericht kan reageren op wijzigingen in de behoeften en dat aansluit op de ontwikkelingen in het civiele onderwijs. Nodig is meer samenwerking en waar mogelijk integratie van opleidingen. Samenwerking met civiele opleidingen moet ertoe bijdragen dat Defensie ook in de toekomst over schaarse, voor de organisatie onmisbare categorieën personeel beschikt. De interne opleidingen worden zoveel mogelijk geïntegreerd.*

In 1992 is het zover. Waar nu nog bouwactiviteiten het beeld bepalen, zullen dan grote aantallen cursisten van diverse oorsprong zich de voor de krijgsmacht noodzakelijke kennis en kunde moeten eigen maken. De organisatie getroost zich daarvoor een aanzienlijke investering. Aangezien de kwaliteit van het personeel in elke organisatie uiteindelijk bepalend is voor de kwaliteit van het produkt, is die investering terecht. Toch lijken drie kanttekeningen gewenst.

De ontwikkelingen om ons heen laten in toenemende mate zien dat buitenlands beleid en defensiebeleid elkaar raken onder het begrip „veiligheidsbeleid". Mogelijk dient deze constatering ertoe te leiden dat ook integratie in de opleiding van de ambtenaren, afkomstig van Buitenlandse zaken en van Defensie, onderwerp van studie wordt.

Een tweede kanttekening betreft de reorganisatie van de KMA. Het lijkt gewenst dat de noodzakelijke *éducation permanente* van de officier een duidelijke rode draad kent. Wijzigingen in de initiële opleidingen van de officier dienen ook te worden geprojecteerd op de verdere opleiding en vorming.

De laatste kanttekening betreft de relatie tussen de krijgsmachtdelen en het nieuwe instituut. Met het verdwijnen van met name de HKS, de MSS en de LSS zou de gedachte kunnen ontstaan dat wat nieuw is niet meer van „ons" is. Het nieuwe instituut kan alleen dàn zijn onderwijsopdracht gestalte geven als de dialoog met de krijgsmacht en de krijgsmachtdelen in stand blijft. De krijgsmachtdelen mogen dan iets kwijtraken, zij krijgen er — zij het in een ander organisatorisch kader — iets met grotere mogelijkheden voor terug.